

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
0026 Oslo

Deres referanse:
Vår referanse: 21/00369-17
Vår dato: 12.10.2022

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboegs gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

FOs innspill til Helse- og omsorgskomiteen om Statsbudsjettet 2023

FO er fagforeningen for sosialarbeidere, og organiserer nærmere 35 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere.

Vi har følgende innspill organisert etter programkategorier:

Programkategori 10.10 folkehelse

Kap. 714 folkehelse

I Helse- og omsorgsdepartementets proposisjonen til Stortinget heter det at «Folkehelsearbeid er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen». FO støtter denne beskrivelsen, og ønsker å understreke hvordan folkehelse først og fremst handler om å se innbyggerne i en helhetlig kontekst, hvor målet må være å se hvordan individ og samfunn kan dra nytte av- og påvirke hverandre. Folkehelsen oppstår i fraksjonen mellom individet og samfunnets oppbygning- og tilrettelegging. Vi mener at det er lite hensiktsmessig med et ensidig fokus på enkeltindivid og diagnoser uten samtidig å se dette opp mot hvordan individets utgangspunkt enten fremmes – eller hemmes av samfunnsstrukturene. FO vil spesielt påpeke at psykososial trygghet og forebyggende sosialt arbeid er forutsetninger for en god folkehelse, og at det må være et satsningsområde for å redusere sosiale helseforskjeller. For å få bukt med sosiale forskjeller i helse og levekår må det arbeides bredt og tverrfaglig.

Regjeringen trekker fram helsestasjonene og opptrappingsplan for psykisk helse i proposisjonen. Dette er positivt, men FO mener det er behov for en tilsvarende satsning og krav til ansatte med sosialfaglig kompetanse, blant annet miljøterapeuter i skolen. Når det skal gjennomføres en opptrappingsplan for helsestasjonene og

skolehelsetjenesten, må regjeringen anerkjenne den viktige rollen miljøterapeuter i skolen har i den sammenhengen.

I følge helse- og omsorgstjenesteloven skal kommunene yte forsvarlige helse- og omsorgstjenester til sine innbyggere. FO mener denne oppgaven ikke kan løses uten vernepleiefaglig og sosialfaglig kompetanse, og at dette må tydeliggjøres ved at profesjonene blir lovpålagte i kommunene på lik linje med leger, sykepleiere, fysioterapeut, jordmor, helsesykepleiere, ergoterapeut og psykolog. Kommune-Norge har innbyggere med i alle funksjonsvariasjoner. Vernepleiere og sosionomer er selvsagte yrkesgrupper i en helhetlig helse- og omsorgstjeneste som skal yte tjenester til denne varierte gruppen tjenestemottakere.

FO anbefaler:

- **Øk andel ansatte med sosialfaglig kompetanse i kommunalt forebyggende arbeid, i barnehage, skole, videregående skole og nærmiljøarbeid.**
- **Sosionomer og vernepleiere må bli lovpålagte profesjoner i helse- og omsorgstjenesteloven.**

Programkategori 10.30 spesialisthelsetjenesten

Kap 733 habilitering og rehabilitering

FOs kartlegging av kompetanse i kommunale tjenester til personer med utviklingshemming, viser at kun 10,7 prosent av de ansatte er vernepleiere, til tross for at utdanningen er målrettet for arbeid med denne gruppen. Nesten 30 år etter ansvarsreformen for utviklingshemmede med mål om normalisering og gode levekår er dette nedslående. En forutsetning for å lykkes er kompetanse i tjenestene. Regjeringen trekker selv fram vanskene med rekruttering av vernepleiere i proposisjon til Helse- og omsorgsdepartementets komitehøring. Dette kommer blant annet av at arbeidsledigheten blant vernepleiere er svært lav. Det er rett og slett for få vernepleiere i Norge. FO mener derfor at antallet studieplasser ved vernepleierutdanningene bør økes, fortrinnsvis med 10 prosent årlig fram mot 2030. Videre bør det vedtas en kompetansenorm i kommunale helse- og omsorgstjenester til utviklingshemmede, hvor det stilles krav til at minimum 70 % av de ansatte i tjenestene må ha relevant helse- og sosialfaglig utdanning. Hovedtyngden må være vernepleiere. Det betyr økning i antall stillinger med krav til kompetanse på høghskolenivå.

FO anbefaler:

- **Minimum 70 prosent av de ansatte i tjenestene til personer med utviklingshemming må ha relevant helse- og sosialfaglig utdanning på universitets- og/eller høghskolenivå, hvorav hovedtyngden må være vernepleiere.**
- **En langsiktig og helhetlig opptrappingsplan for å styrke levekår og tjenester til personer med utviklingshemming.**

Kap 734 Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak

FO mener det er en positiv satsning innen rus- og psykiskhelsefeltet. FO vil påpeke at tilstrekkelig kompetanse og kvalitet i tjenestene er vesentlig for å skape den beste mulige helsetjeneste. FO ser en klar tendens til at helsefaglig personell prioriteres i både spesialisthelsetjenestene og kommunale helse- og omsorgstjenester. For å sikre at pasientene får den beste helhetlige behandlingen som mulig mener vi sosialfaglige profesjoner og kompetanse må brukes og prioriteres i større grad. Det handler blant annet om å sørge for et helhetlig behandlingssløp som inkluderer somatikk, psykisk

helse, økonomi, bolig, andre sosiale problemstillinger, sømløse overganger fra spesialisthelsetjenesten og kommunen, behandling og rehabilitering osv. FO mener det må ses på hvordan sosialfaglige profesjoner kan bidra for å redusere den forventede sykepleiermangelen. Videre er flere oppgaver som sosialfaglig personell utfører i spesialisthelsetjenestene ikke målbare. Dette kan føre til nedprioritering av barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere og bli salderingspost lokalt.

FO har forståelse for at det gjøres en dreining i fra øremerkede tilskudd til søknadsbaserte tilskuddsordninger på rusfeltet, men vil samtidig påpeke at ordningen må være forutsigbar, og at svar på søknader må komme raskt. Det vil være kontraproduktivt dersom ordningen medfører reduksjon i tilbud på bakgrunn av byråkrati rundt tildeling.

FO anbefaler:

- **Spesialisthelsetjenesten må ivareta sosialfaglig perspektiv. Andelen sosialfaglige stillinger i barne- og ungdomspsykiatrien, psykisk helsevern for voksne, rusomsorgen og somatikken må økes.**

Programkategori 10.60 helse- og omsorgstjenester i kommunene

FO ser frem til den forestående forebyggings- og behandlingsreformen som skal presenteres i 2023. Det er oppløftende at det er en målsetting at behandlings- og oppfølgingstjenester skal være helhetlige, koordinerte, effektive og individuelt tilpasset. FO ber om at mandat og målsetting med de nyopprettede enhetene for russaker ses på på nytt i dette arbeidet. Slik tilbudet skisseres nå virker det mer som en forlengelse av straffesporet enn et tilbud om hjelp. FO vil videre påpeke at det er positivt med navnebytte på de tidligere pakkeforløpene. Nasjonale pasientforløp er en bedre betegnelse. Det er viktig at det sørges for at pasientforløp og at behandlings- og oppfølgingstjenestene har et godt sosialfaglig innhold.

FO anbefaler:

- Sørg for satsning på sosialfaglig kompetanse i rus- og psykiskhelsetjenestene i kommunene. Revurder mandat og innhold i kommunens rådgivende enheter for russaker.

Programkategori 10.80 Kunnskap og kompetanse

Kap. 783

Autorisasjon for barnevernspedagoger og sosionomer

FO mener det er på høy tid med autorisasjon for barnevernspedagoger og sosionomer. Autorisasjon vil bidra til økt rettsikkerhet for brukerne av tjenestene barnevernspedagoger og sosionomer arbeider i. FO har tidligere regnet ut at drift av en autorisasjonsordning vil ligge på i underkant av 1,5 millioner kroner årlig. Dette må ivaretas i den meldte gjennomgangen av autorisasjonsordningen.

FO anbefaler:

- **Sett av midler til autorisasjon**

Programkategori 30.50

Kap. 2752 Refusjon av egenbetaling

FO er bekymret for at økning av egenandel og straffegebyr på manglende oppmøte vil ramme sosialt skjevt. Økte egenandelssatser og ordningen med straffegebyr vil ramme personer med dårlig råd hardt, og at redsel for å få et slikt gebyr muligens kan føre til at enkelte velger å ikke oppsøke helsehjelp. Dette kan bidra til å øke de sosiale forskjellene i helse.

FO anbefaler:

- **Ikke øk egenandel og straffegebyr i 2023**

Med vennlig hilsen

Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Andreas Kikvik
Rådgiver

Maria Strømman Berteig
Rådgiver